

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 78**Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanınması ve Yerine Getirilmesi Hakkındaki Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Adalet ve Dışişleri Komisyonu Raporları (1/460)**

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : K.K.T.D. 18/101-1479/01242

2 Mart 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 27.2.1984 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanınması ve Yerine Getirilmesi Hakkındaki Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut ÖZAL

Başbakan

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE TUNUS CUMHURİYETİ ARASINDA HUKUKİ VE TİCARİ KONULARDA ADLİ KARARLARIN TANINMASI VE YERİNE GETİRİLMESİ HAKKINDAKİ SÖZLEŞMENİN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TASARISI GEREKÇESİ

Türkiye ile Tunus arasında her alanda gelişmekte olan ilişkilere, adli alanda da katkıda bulunmak üzere, 7 Ekim 1982 tarihinde Tunus'ta imzalanmış bulunan «Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanınması ve Yerine Getirilmesine İlişkin Sözleşme», iki ülke arasında 7 Mayıs 1982 tarihinde imzalanmış olan «Cezai Konularda Adli Yardımlaşma ve Suçluların Geri Verilmesi» ve «Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Yardımlaşma» Sözleşmeleri ile oluşturulan ahdî işbirliği sistemini tamamlamaktadır.

Taraflardan birinin mahkemelerince verilmiş kararların, diğer taraf ülkesinde tanınmasını ve yerine getirilmesini düzenlemeyen bir adli yardımlaşma sisteminin eksik kalacağı görüşünden hareketle aktedilen Sözleşme, 20 Mayıs 1982 tarih ve 2675 sayılı «Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun»un yabancı mahkeme kararlarının tenfizi ve tanınması ile ilgili hükümlerine uygun olarak hazırlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında «Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanınması ve Yerine Getirilmesine İlişkin Sözleşme», 1 inci maddesinde, uygulama alanını tespit etmekte, 2 nci maddesinde de, akit taraflardan birinin mahkemelerince verilen kararların, hangi şartlarla diğer taraf ülkesinde tanınacağını belirtmektedir. Sonraki maddelerde, tanıma ve tenfizin tâbi olacağı usul gösterilmekte, 10 uncu maddede ise, Sözleşmenin, onay belgelerinin teatisini izleyen ikinci ayın ilk günü yürürlüğe gireceği öngörülmektedir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/460

Karar No. : 6

9 Nisan 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

«Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adlî Kararların Tanınması ve Yerine Getirilmesi Hakkındaki Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» Adalet ve Dışişleri Bakanlıkları temsilcilerinin de katıldığı toplantıda Komisyonumuzca incelenip, görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek Tasarı Bakanlar Kurulundan gelen şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Ali Dizdaroğlu
Antalya

Başkanvekili
Ahmet İlhami Kösem
Malatya

Kâtip
İbrahim Aydoğan
İçel

Üye
Ali Ayhan Çetin
Çorum

Üye
Özgür Barutçu
Diyarbakır

Üye
Sabahattin Eryurt
Erzurum

Üye
İlhan Dinçel
Malatya

Üye
İhsan Nuri Topkaya
Ordu

Üye
Mehmet Bahçeci
Yozgat

Üye
Selahattin Taflıoğlu
Yozgat

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu

Esas No. : 1/460

Karar No. : 5

6 Haziran 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 27.2.1984 tarihinde Yüce Meclise sevk edilen «Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanınması ve Yerine Getirilmesi Hakkındaki Sözleşmenin Onaylanmasına Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı», Komisyonumuzun 23.5.1984 tarihli 8 No.lu toplantısında ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere olundu.

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği gibi her iki ülke arasında 7.5.1982 tarihinde imzalanmış olan «Cezai Konularda Adli Yardımlaşma ve Suçluların Geri Verilmesi» ve «Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Yardımlaşma» sözleşmeleri ile oluşturulan ahdî işbirliği sistemini tamamlamak gayesine müsteniden hazırlanan bu tasarı, Türkiye ile Tunus arasında gelişmekte olan iktisadî, kültürel ilişkilere adli alanda da katkıda bulunmak gayesiyle hazırlanmıştır.

Gerek tasarının gerekçesinde arz ve izah olunan hususlar, gerek temsilcilerin verdikleri tamamlayıcı bilgileri uygun mütalaa eden Komisyonumuz, tasarının tümünü prensip olarak kabul ettikten sonra maddelerin müzakeresine geçmiştir.

En az 1 yıl hürriyeti bağlayıcı nitelikte olan veya daha ağır bir cezayı gerektiren tasarıya bağlı ekli listede sayılan bir suçtan zanlı veya hükümlü kişileri birbirlerine iade etmeyi amaçlayan ve 19 maddeden oluşan sözleşmenin onaylanmasının uygun bulunduğunu hükme bağlayan tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca da yerinde görülerek aynen kabul edilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütme maddeleri olan 2 nci ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekilli	Sözcul
Prof. Fethi Çelikbaş	Mehmet Timur Çınar	Bülent Akarcalı
Burdur	Manisa	İstanbul
Kâtip	Üye	Üye
Hasan Adnan Tutkun	Neriman Elgin	Ogan Soysal
Amasya	Ankara	Ankara
Üye	Üye	Üye
Faik Tarımcıoğlu	Kâmrân İnan	Mustafa E. Ünlü
Bitlis	Bitlis	Bursa
Üye	Üye	Üye
Sabit Batumlu	Leyla Yeniay Köseoğlu	Prof. A. Memduh Yaşa
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
Nuh Mehmet Kaşıkçı	Nihat Harmancı	Hacı Turan Öztürk
Kayseri	Konya	Nevşehir
Üye	Üye	Üye
Prof. Dr. Yılmaz Altuğ	Ali Rifki Atasever	Selçuk Akıncı
Sivas	Tekirdağ	Tekirdağ
Üye	Üye	(İmzada bulunamadı)
Dr. Y. Ziya Kazancıoğlu	Dr. Cahit Karakaş	Üye
Trabzon	Zonguldak	İsa Vardal
		Zonguldak

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanınması ve Yerine Getirilmesi Hakkındaki Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. —Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti arasında, 7 Ekim 1982 tarihinde Tunus'ta imzalanmış olan «Hukukî ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanınması ve Yerine Getirilmesi Hakkındaki Sözleşme»nin onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

27.2.1984

Başbakan
T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı

S. N. Türel

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı V.

A. K. Alptemoçin

Devlet Bakanı

A. K. Alptemoçin

Adalet Bakanı

M. N. Eldem

Millî Savunma Bakanı

Z. Yavuztürk

İçişleri Bakanı

A. Tanrıyar

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Maliye ve Gümrük Bakanı

V. Arıkan

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

M. V. Dinçerler

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Aydın

Ulaştırma Bakanı

V. Atasoy

Tarım, Orman ve Köy İş. Bak. V.

K. Oksay

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Kalemli

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

C. Büyükbaş

Kültür ve Turizm Bakanı

M. M. Taşcıoğlu

**ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında
Hukuki ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanın-
ması ve Yerine Getirilmesi Hakkındaki Sözleşmenin
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komis-
yonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komis-
yonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komis-
yonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti ile Tunus Cumhuriyeti Arasında
Hukuki ve Ticarî Konularda Adli Kararların Tanın-
ması ve Yerine Getirilmesi Hakkındaki Sözleşmenin
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
Tasarısı**

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi aynen
kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen
kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi aynen
kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE TUNUS CUMHURİYETİ ARASINDA HUKUKİ VE TİCARİ KONULARDA ADLİ KARARLARIN TANINMASI VE YERİNE GETİRİLMESİ HAKKINDAKİ SÖZLEŞME

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Başkanı

ve

Tunus Cumhurbaşkanı

İki ülke arasında, özellikle adli yardımlaşma konusunda mevcut işbirliğini devam ettirmek ve kuvvetlendirmek arzusu ile,

Bu Sözleşmeyi aktetmeyi kararlaştırmışlar ve bu amaçla tam yetkili temsilcileri olarak :

Türkiye Cumhuriyeti adına :

Oktay Cankardeş

Dışişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı

Tunus Cumhuriyeti adına :

Amor Fezzani

Dışişleri Bakanlığı Genel Sekreteri

atamışlardır.

Temsilciler, usulüne uygun olarak hazırlanmış yetki belgelerini teati ettikten sonra, aşağıdaki hükümler üzerinde anlaşmaya varmışlardır :

Madde : 1

1. Bu Sözleşme, ceza ilamlarında yer alan kişisel haklarla ilgili hükümler de dahil olmak üzere, Âkit Tarafların mahkemelerince hukukî ve ticarî konularda verilen nizalı ve nizasız yargı kararlarına uygulanır.

2. İflas, konkordato ve diğer benzeri usullere ilişkin kararlar ile, sosyal güvenlik ve nükleer zararlar konularında verilen kararlar, bu Sözleşmenin uygulama alanı dışındadır.

Madde : 2

Madde 1'de sözü edilen, Âkit Taraflardan birinin mahkemelerince verilen kararlar, aşağıdaki şartlara cevap verdikleri takdirde, diğer Taraf ülkesinde de aynen tanınırlar :

- a) Karar, bu Sözleşmenin 3 üncü maddesi anlamında, yetkili bir mahkemeden sâdır olmalıdır;
- b) Haksız bulunan taraf, davada hazır bulunmuş veya usulüne uygun olarak çağırılmış olmalıdır;
- c) Karar aleyhine, verildiği Devlet yasasına uygun olarak, olağan kanun yollarına başvurmak söz konusu olmamalı ve karar bu Devlette icra kabiliyetini haiz olmalıdır;
- d) Karar, dermeyan edildiği Devletin kamu düzenine ve bu Devlette uygulanabilen kamu hukuku ilkelerine aykırı herhangi birşey ihtiva etmemelidir;
- e) Karar, talepte bulunulan Devlette verilmiş ve orada kesin hüküm kuvvetini haiz bir adli karara da aykırı olmamalıdır;
- f) Tenfizi istenen kararı veren mahkeme önünde davanın açılmasından önce, talepte bulunulan Devletin hiç bir mahkemesi, tarafları ve konusu aynı olan ve aynı olaylara dayanan bir dava için harekete geçirilmemiş olmalıdır.

Madde : 3

1. Kararın verildiği Devletin mahkemelerinin, bir önceki maddede sözü edilen yetkisi, aşağıdaki hallerde mevcuttur :

- a) Bir şahsî dava veya menkul davası söz konusu iken davalının veya davanın bölünmezliği halinde davalılardan birinin, dava dilekçesinin tebliği anında bu Devlette ikametgâhı veya mutaden oturduğu konutu bulunduğu takdirde;
- b) Kararın verildiği Devlette, ticarî ve sınaî bir işletmesi veya bir şubesi bulunan davalı, o Devlette bu işletme veya şubenin faaliyeti ile ilgili bir dava için mahkemeye çağırıldığı takdirde;

c) Ticarî konularda, davacı ve davalının sarîh veya zımnî anlaşması sonunda, uyuşmazlık konusu olan sözleşmeden doğan borç, bu Devlet ülkesinde doğmuş, ifa edilmiş veya ifa edilecek olduğu takdirde;

d) Aslı dava ile aynı hukukî tasarruf veya aynı olaylardan doğan bir mütekebil dava söz konusu olduğu takdirde;

e) Kararın verildiği Devlet vatandaşları arasında, aile ilişkilerinden doğan malî ve şahsî hak ve yükümlülükleri veya şahısların hal ve ehliyetlerini ilgilendiren bir uyuşmazlık söz konusu olduğu takdirde; ayrıca, boşanma veya evliliğin iptali davası, halinde davacı, kararın verildiği Devletin vatandaşlığına sahip ve davanın açıldığı tarihte en az bir yıldan beri bu Devlet ülkesinde mutaden oturmakta olduğu takdirde;

f) Kararın verildiği Devletin bir vatandaşının menkul terekesi veya sözü edilen Devlette açılmış bir menkul tereke ile ilgili bir dava söz konusu olduğu takdirde;

g) Kararın verildiği Devlette bulunan gayrimenkuller üzerindeki aynı haklarla ilgili bir dava söz konusu olduğu takdirde;

h) Haksız fiil sorumluluğundan doğan tazminat konusunda, haksız fiil, bu Devlet ülkesinde ika edilmiş olduğu takdirde;

i) Davalı, esasa müteallik savunmasını, tenfize konu olan kararı veren mahkemenin yetkisine itiraz etmeksizin yapmış olduğu takdirde;

j) Kararın dermeyan edildiği Devlet mevzuatınca kabul edilmiş Uluslararası adli yetki kurallarına göre yetkinin mevcut olduğu diğer her halde.

2. Bu madde hükümleri, talepte bulunulan Devletin, konu itibariyle kendi veya bir üçüncü Devlet mahkemelerini münhasıran yetkili saydığı davaları ilgilendiren kararlara uygulanmaz.

Madde : 4

1. Madde 1'de sözü edilen, iki Devletten birinde icra kabiliyetini haiz olan kararlar, tenfizine karar verilmedikçe, diğer Devlet makamlarınca herhangi bir cebri icraya veya tescil, resmî sicillerde düzeltme gibi hiç bir resmî işleme konu edilemezler.

2. Bununla birlikte, Âkit Taraflardan birinin mahkemelerinden sâdır olup, diğer Taraf mahkemelerince tanınmış olan, şahısların hal ve ehliyetlerine ilişkin kararlar, bu Tarafın şahsî hal sicillerinde gerekli şerh ve tescillere konu olabilirler.

Madde : 5

1. Tenfiz kararı, talep olunduğu yer Devletin yasasına göre yetkili mahkeme tarafından verilir.
2. Tenfiz kararına uygulanacak usul, talepte bulunulan Devlet yasasına tabidir.

Madde : 6

1. Yetkili mahkeme, tenfizi istenen kararın, tanınmak için, önceki maddelerde öngörülen şartları haiz olup olmadığını saptamakla yetinir. Yetkili mahkeme bu incelemeyi resen yapar ve sonucunu da kararında belirtmek zorundadır. Mahkeme bu incelemede, kararda yer alan ve menşe mahkemesinin yetkisine esas teşkil eden ifadeler, deliller ve maddî olaylarla bağlıdır.

2. Tenfiz kararını verirken, yetkili mahkeme, gerekirse, yabancı kararın, tenfiz kararını veren Devlette verilmiş gibi aleniyet bulması için gerekli tedbirlerin alınmasını emreder.

3. Tenfiz kararı, yabancı kararların içerdiği hükümlerden yalnız biri veya diğeri için kısmen verilebilir.

Madde : 7

1. Tenfiz kararı, tenfiz davasının bütün tarafları arasında ve talepte bulunulan Devletin ülkesinin tamamı üzerinde hüküm ifade eder.

2. Tenfiz kararı, tenfiz kabiliyetini haiz kılınan kararın, icra işlemleri konusunda, tenfizin elde edildiği tarihten itibaren ve tenfiz kararını veren mahkeme tarafından o tarihte verilmiş gibi aynı sonuçları doğurmasını sağlar.

Madde : 8

Tanımayı dermeyan eden veya bir adli kararın uygulanmasını isteyen taraf aşağıdaki belgeleri vermelidir :

- a) İlamın, menşe Devlet mevzuatınca, doğruluğu konusunda öngörülen şartları ihtiva eden bir sureti;
- b) Kararın tebliği belgesinin veya tebliğ yerine geçen diğer bir belgenin aslı;
- c) Mahkeme kaleminin, karara karşı hiçbir itiraz ya da temyiz talebinin bulunmadığını saptayan bir belgesi;
- d) Davalı mahkemede hazır bulunmadığı takdirde, kendisine gönderilen dava dilekçesinin bir sureti;
- e) Yukarıda sayılan bütün belgelerin, talepte bulunulan Devlet mevzuatınca konulmuş kurallara göre aslına uygunluğu tasdik edilmiş birer tercümesi.

Madde : 9

Bu Sözleşme Âkit Taraflardan her birinin ülkesinin tamamında uygulanır.

Madde : 10

Bu Sözleşme onaylanacaktır. Bu Sözleşme, onay belgelerinin Ankara'da, en kısa zamanda, teatisini izleyen ikinci ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde : 11

Bu Sözleşmenin uygulanması veya yorumlanması ile ilgili olarak iki Devlet arasında çıkabilecek uyuşmazlıklar diplomatik yoldan çözümlenecektir.

Madde : 12

1. Bu Sözleşme süresiz olarak akdolunmuştur.
2. Âkit Taraflardan her biri bu Sözleşmeyi feshedebilecek ve bu fesih, bildirim diğer Devlet tarafından alındığı tarihten altı ay sonra hüküm ifade edecektir.

Bu hükümleri teyiden, yetkili temsilciler bu Sözleşmeyi imzalamışlar ve mühürlerini basmışlardır.

Tunus'ta 7 Ekim 1982 tarihinde ikisi Türkçe, ikisi Arapça ve ikisi de Fransızca olmak üzere altı nüsha olarak düzenlenmiştir. Altı nüsha da aynı şekilde geçerli olacaktır. Türkçe ve Arapça metinler arasında ihtilaf vukuunda, Fransızca metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Devlet Başkanı
Adına
Oktay Cankardeş

Tunus Cumhurbaşkanı
Adına
Amor Fezzani